

## Regelbunden tillsyn i Sandbackaskolan

Gymnasieskola

Gymnasiesärskola

### Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Arvidsjaurs kommun och besökt Sandbackaskolan den 26, 28-29 maj 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns i separata material och på Skolinspektionens webbplats ([www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn/](http://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn/)).

På de punkter där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen senast den 18 januari 2010.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

### Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Sandbackaskolan, dels den information som samlats in under besöket. I Sandbackaskolan intervjuades rektorer, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

### Beskrivning av Sandbackaskolan

**Tabell 1:** Antal elever på Sandbackaskolan

| Skolan/verksamheten | Antal elever |
|---------------------|--------------|
| Gymnasieskola       | 395          |
| Gymnasiesärskola    | 11           |

Källa: Sandbackaskolans uppgifter

Arvidsjaurs kommun har cirka 6 600 invånare och ligger i Norrbottens län. Sandbackaskolan som omfattar gymnasieskola, gymnasiesärskola och vuxenutbildning ligger centralt i samhället. Det är utbildnings- och näringslivsutskottet som sedan januari 2009 ansvarar för verksamheterna. På skolan finns drygt 400 gymnasieelever och 50-tal vux-

2 (20)

enstuderande och leds av tre rektorer där en av rektorerna har ett så kallat övergripande ansvar.

I Sandbackaskolan bedrivs gymnasieskola, gymnasiesärskola, gymnasial vuxenutbildning, vuxenutbildning för utvecklingsstörda samt svenskundervisning för invandrare.

Vid gymnasieskolan erbjuds sju nationella program, barn- och fritidsprogrammet (BF), estetiska programmet (ESBP), fordonsprogrammet (FP), hotell- och restaurangprogrammet (HR), naturvetenskapsprogrammet, (NV), omvårdnadsprogrammet (OP) samt samhällsprogrammet (SP) och individuellt program (IV). Skolan erbjuder också två specialutformade program, byggprogram anläggningsmaskinförare och grundläggande flygutbildning där den senare är riksrekryterande. Gymnasiesärskolan erbjuder tre specialutformade program, service inom arbete med människor (SIAM), park, miljö, fastighet (PMF) och service inom natur (SINA) och individuellt program. Kommunen erbjuder inte något nationellt program.

Skolan tar emot gymnasieelever från Malå och Sorsele kommuner via ett skriftligt avtal mellan de tre kommunerna.

Sandbackaskolan består av tre byggnader som benämns A, B och C. På skolan finns tillgång till administrativt stöd, matsal och bibliotek. Vid skolan finns ett elevhälsoteam som består av rektor tillika chef för skolans elevhälsa, skolsköterska, kurator, specialpedagoger samt studie- och yrkesvägledare.

## Bedömningar

# Kunskaper

Inom detta granskningsområde behandlas skolans kunskapsresultat och arbetet för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger för att eleverna ska nå målen.

## 1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig kunskaper i enlighet med läroplanens mål, programmålen och kursplanernas mål.

**Tabell 2:** Resultatmått för elever som fick slutbetyg respektive läsår

|                                                                               | Sandbackaskolan |      |      |      |      | Kommungrupp <sup>1</sup> | Riket             |                  |
|-------------------------------------------------------------------------------|-----------------|------|------|------|------|--------------------------|-------------------|------------------|
|                                                                               | 2004            | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 |                          | Fristående skolor | Kommunala skolor |
|                                                                               |                 |      |      |      |      | 2008                     | 2008              | 2008             |
| <b>Barn- och fritidsprogrammet (BF)</b>                                       |                 |      |      |      |      |                          |                   |                  |
| Genomsnittlig betygspoäng                                                     | 11,3            | 12,8 | 13,4 | 13,2 | 13,2 | 12,5                     | 14,4              | 12,7             |
| Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier | ..              | ..   | ..   | 92   | ..   | 82                       | 93                | 84               |
| <b>Byggprogrammet (BP)</b>                                                    |                 |      |      |      |      |                          |                   |                  |
| Genomsnittlig betygspoäng                                                     | .               | .    | .    | 12,4 | 12,5 | 12,5                     | 11,7              | 12,3             |
| Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier | .               | .    | .    | ..   | ..   | 95                       | 85                | 92               |

<sup>1</sup> Uppgifter baserade på samtliga kommunala skolor i kommungruppen

4 (20)

|                                                                               |      |      |      |      |      |      |      |      |
|-------------------------------------------------------------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| <b>Estetiska programmet (ES)</b>                                              |      |      |      |      |      |      |      |      |
| Genomsnittlig betygspoäng                                                     | 13,1 | ..   | 12,6 | 15,0 | ..   | 14,8 | 15,1 | 14,9 |
| Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier | ..   | ..   | ..   | ..   | ..   | 93   | 91   | 91   |
| <b>Fordonsprogrammet (FP)</b>                                                 |      |      |      |      |      |      |      |      |
| Genomsnittlig betygspoäng                                                     | 11,0 | 11,8 | 10,9 | 11,6 | 11,6 | 11,9 | 11,7 | 11,6 |
| Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier | 93   | ..   | 91   | ..   | 94   | 86   | 85   | 83   |
| <b>Hotell- och restaurangprogrammet (HR)</b>                                  |      |      |      |      |      |      |      |      |
| Genomsnittlig betygspoäng                                                     | .    | .    | .    | 15,5 | .    | 12,8 | 12,9 | 12,8 |
| Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier | .    | .    | .    | ..   | .    | 87   | 88   | 84   |
| <b>Naturvetenskapsprogrammet (NV)</b>                                         |      |      |      |      |      |      |      |      |
| Genomsnittlig betygspoäng                                                     | 15,1 | 15,7 | 16,9 | 16,2 | 16,4 | 16,0 | 16,6 | 16,2 |
| Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier | 92   | 97   | 100  | 100  | 100  | 97   | 95   | 96   |
| <b>Omvårdnadsprogrammet (OP)</b>                                              |      |      |      |      |      |      |      |      |
| Genomsnittlig betygspoäng                                                     | 12,6 | 14,5 | ..   | 11,9 | 13,1 | 13,4 | 13,5 | 13,1 |
| Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier | ..   | ..   | ..   | ..   | 100  | 88   | 89   | 86   |

|                                                                               |      |      |      |      |      |      |      |      |
|-------------------------------------------------------------------------------|------|------|------|------|------|------|------|------|
| <b>Samhällsvetenskapsprogrammet (SP)</b>                                      |      |      |      |      |      |      |      |      |
| Genomsnittlig betygspoäng                                                     | 13,7 | 13,8 | 13,1 | 14,0 | 13,3 | 14,4 | 15,1 | 14,7 |
| Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier | 100  | 92   | 90   | 92   | 100  | 91   | 91   | 92   |
| <b>Specialutformat program</b>                                                |      |      |      |      |      |      |      |      |
| Genomsnittlig betygspoäng                                                     |      |      |      |      |      |      | .    | 14,4 |
| Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier |      |      |      |      |      |      | .    | 91   |
| <b>Totalt</b>                                                                 |      |      |      |      |      |      |      |      |
| Genomsnittlig betygspoäng                                                     | 13,7 | 14,5 | 15,1 | 14,4 | 14,4 | 14,0 | 14,2 | 14,0 |
| Andel (%) med grundläggande behörighet till universitets- och högskolestudier | 90   | 93   | 95   | 92   | 99   | 91   | 88   | 89   |

Källa: Skolverkets statistik

. = Uppgift saknas

.. = Uppgift kan ej visas, då resultatuppgiften baseras på färre än 10 individer

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Kommentar och bedömning:</b>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p>Enligt Skolverkets officiella statistik så har samtliga program på Sandbackaskolan år 2008 en genomsnittlig betygspoäng som ligger över eller i nivå med riket förutom samhällsprogrammet som ligger under snittet för riket. Dock har två program så få elever att några resultat inte finns redovisade. Sandbackaskolans genomsnittliga betygspoäng har de senaste fyra åren legat på ungefär samma nivå och år 2008 strax över nivån för riket. Kvinnorna ligger samma år under snittet för riket medan männen ligger över rikets genomsnittliga nivå.</p> <p>Andelen elever med behörighet till universitets- och högskolestudier har de senaste fem åren legat på 90 procent och däröver. År 2008 var 99 procent av eleverna behöriga. Andelen elever med slutbetyg från gymnasieskolan inom fyra år är 76 procent år 2008 vilket är i nivå med riket. Var femte elev har utökat program. Dock skiljer det mellan programmen. På naturvetenskapsprogrammet har cirka 42 procent av eleverna utökat program och på fordonsprogrammet ungefär 35 procent.</p> |

Lärarna följer elevernas kunskapsresultat. Någon dokumentation och uppföljning av elevernas kunskapsresultat på skolnivå framkommer inte vid tillsynen, se punkterna 3.3.1 och 3.4.1. Skolan saknar också kvalitetsredovisning. Trots att det på vissa program är få elever är det viktigt, enligt Skolinspektionen, att skolan har en systematik i sin resultatuppföljning.

## 1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

### Bedömningspunkter

#### 1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla kurser/ämneselement i förhållande till styrdokumentens krav.

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    | X                                                   |                 |
| Gymnasiesärskola |                                                     | X               |

#### Motivering

Enligt läroplanen för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitt 2.5, ska läraren fortlöpande ge varje elev information om elevens utvecklingsbehov och framgångar i studierna. Detta förutsätter att läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärderar varje elevs kunskapsutveckling.

I intervjuer vid Sandbackaskolans gymnasiesärskola framgår att all undervisande personal inte alltid följer elevernas kunskapsutveckling utifrån styrdokumentens krav.

Skolinspektionen bedömer att detta måste åtgärdas.

#### 1.2.2 Varje elev ges minst en gång per termin ett utvecklingssamtal där man med den individuella studieplanen som grund ger en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation/skolsituation.

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    |                                                     | X               |
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

#### Motivering

Enligt 7 kap. 19 § gymnasieförordningen ska rektorn minst en gång per termin se till att eleven ges en samlad information om elevens kunskapsutveckling och studiesituation. Utvecklingssamtal ska genomföras med den individuella studieplanen som grund. I fråga om elever som inte fyllt 18 år och inte heller ingått äktenskap ska även vårdnadshavarna få sådan information.

På Sandbackaskolans gymnasieskola hålls i vissa klasser regelbundna utvecklingssamtal. Det framkommer dock vid tillsynen att alla klasser inte har utvecklingssamtal varje termin och att eleverna och deras vårdnadshavare därigenom har minskade möjligheter att få ta del av en samlad information kring kunskapsutveckling och studiesituation.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste vidta åtgärder för att försäkra sig om att alla elever varje termin får ett utvecklingssamtal med den individuella studieplanen som grund och att vårdnadshavare till omyndiga elever också delges den informationen.

### 1.3 Bedömning och betygssättning

#### Bedömningspunkter

##### 1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella kursproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling och som stöd för betygssättning.

| Skolform      | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|---------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola | X                                                   |                 |

##### 1.3.2 Lärarna utgår vid bedömning och betygssättning från de nationella målen i kursplanerna och från betygskriterierna.

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    | X                                                   |                 |
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

##### 1.3.3 Betyg sätts och utfärdas, intyg och studieomdömen utfärdas samt betygskatalog förs enligt författningarnas krav.

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    |                                                     | X               |
| Gymnasiesärskola |                                                     | X               |

#### Motivering

Enligt 7 kap. 1 § gymnasieförordningen ska betyg sättas på varje avslutad kurs. En kurs anses avslutad när undervisningen har upphört och därmed ska betygssättning ske i anslutning till denna tidpunkt.

Tillsynen av Sandbackaskolans gymnasieskola visar att så inte alltid sker. Enligt

intervjuer förekommer att kurser förlängs utan att någon direkt undervisning bedrivs. Enligt förordningen ska betyget Icke godkänt sättas i anslutning till att en kurs är avslutad om läraren bedömer att eleven inte når målen. En förlängning av kurstiden kan utgöra en riktad åtgärd för en enskild elev om eleven har behov av mer undervisningstid.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste säkerställa att betygssättningen sker i enlighet med förordningarnas krav.

Enligt 7 kap. 6-12 §§ gymnasieförordningen ska betyg föras i en betygskatalog och innehålla vissa uppgifter. Enligt 7 kap. 5 § gymnasiesärskoleförordningen ska en elevs betyg antecknas i en betygskatalog. Rektorn ansvarar för förandet av betygskatalogen.

Vid tillsynen av Sandbackaskolan framkommer att en ny betygskatalog skrivs ut när en rättelse i betygskatalogen görs. Likaså förvaras betygskatalogerna i olåst skåp.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste se till att betygskataloger förs i enlighet med de författningar som finns.

## 1.4 Genomförande av utbildningen

### Bedömningspunkter

#### 1.4.1 Läroplanens strävansmål, programmålen och kursplanernas mål anger inriktningen för skolans utbildning.

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    | X                                                   |                 |
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

#### 1.4.2 Eleverna har inflytande över hur deras utbildning utformas och ges möjlighet att kunna påverka, vara delaktiga och ta ansvar.

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    |                                                     | X               |
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

#### Motivering

Enligt läroplanen för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitt 2.3 Elevernas inflytande och ansvar, ska skolan sträva efter att alla elever aktivt utövar inflytande över sin utbildning vilket innefattar inflytande på innehåll och arbetsformer, men också att utveckla en insikt om sitt eget sätt att lära. En förutsättning för att eleverna ska kunna få ett verkligt inflytande är att de har kunskaper om

skolans nationella mål.

På Sandbackaskolan kommuniceras målen med eleverna i olika hög grad beroende på kurs och lärare. I intervjuer framkommer att målen i vissa klasser delges eleverna i hög utsträckning medan det i andra klasser görs i mycket liten utsträckning.

Skolinspektionen bedömer att skolan bör stärka sitt arbete med att tydliggöra de nationella målen för eleverna så att de i ännu högre grad ska kunna ha inflytande över sitt lärande.

Enligt 4 kap. 3-4 §§ gymnasieförordningen ska det för varje klass eller motsvarande finnas ett klassråd. Klassrådet ska behandla frågor som är av gemensamt intresse för klassens elever.

Elevråd finns på Sandbackaskolan. Intervjuer bekräftar dock att det i vissa klasser inte förekommer några klassråd.

Skolinspektionen bedömer att detta samverkansorgan måste upprättas.

Enligt 4 kap. 5 § gymnasieförordningen ska det vid varje gymnasieskola finnas en skolkonferens.

I Sandbackaskolan finns vid tillsynen ingen skolkonferens.

Skolinspektionen bedömer att skolan snarast måste åtgärda detta.

**1.4.3 Skolan strävar mot att varje elev utvecklar en insikt om sitt eget sätt att lära och en förmåga att utvärdera sitt eget lärande. Eleverna i gymnasiesärskolan utvecklar sin självkännet och sin förmåga till individuell studieplanering.**

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    | X                                                   |                 |
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

**1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna och med det omgivande samhället för att göra skolan till en god miljö för elevernas utveckling och lärande.**

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    |                                                     | X               |
| Gymnasiesärskola |                                                     | X               |

**Motivering**

Enligt läroplanen för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitt 2.1 Kunskaper, ska alla som arbetar i skolan samverka för att göra skolan till en god miljö för lärande och lärare ska samverka för att nå utbildningsmålen.

På Sandbackaskolan förekommer enligt intervjuer en bra samverkan med det

omgivande samhället i Arvidsjaur. Gymnasiesärskolan har också en viss samverkan med grundsärskolan. Dock sker integrering av kärn- och karaktärsämneskurser i liten omfattning inom gymnasieskolan. Det förekommer även begränsad samverkan mellan programmen inom gymnasieskolan och mellan gymnasie- och gymnasiesärskolan. Det framkommer också att samarbetet med arbetsförmedlingen, i samband med att elever lämnar gymnasiesärskolan, fungerar mindre tillfredsställande trots att personalen, enligt intervjuer, på ett tidigt stadium i utbildningen förbereder eleverna för ett framtida arbetsliv.

Skolinspektionen bedömer att skolan i högre utsträckning bör arbeta för en mer organiserad samverkan inom skolan. Vidare bör samarbetet med arbetsförmedlingen förbättras.

## 1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

### Bedömningspunkter

#### 1.5.1 Skolans undervisning anpassas till den enskilde elevens behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    | X                                                   |                 |
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

#### 1.5.2 Särskilt stöd ges till elever som har svårigheter i skolarbetet.

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    | X                                                   |                 |
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

#### 1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    |                                                     | X               |
| Gymnasiesärskola |                                                     | X               |

| Motivering                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Enligt 8 kap. 1 a § gymnasieförordningen och 8 kap. 1 a § gymnasiesärskoleförordningen ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas om utredning visar att en elev behöver särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när programmet utarbetas.</p> <p>I Arvidsjaurs kommun finns en tydlig arbetsgång i arbetet med elever i behov av särskilt stöd. Kommunen har också ett centralt elevhälsoteam.</p> <p>På Sandbackaskolan finns tydliga rutiner för skolans elevvårdsarbete vilket Skolinspektionen ser positivt på. Skolan har tillgång till specialpedagoger. Knuten är ett ställe på skolan till vilken gymnasieskolans elever kan gå när de har behov av stöd under en kortare period eller inom ett visst område. En engagerad lärarkår på skolan ger också elever stöd i de ämnen lärarna undervisar i.</p> <p>Av de åtgärdsprogram Skolinspektionen tagit del av framgår dock inte klart och tydligt vilka elevens behov är. De är också svårt att utläsa om målen på kortare och längre sikt relaterar till läroplanens och kursplanernas mål. Det är viktigt att skolan arbetar för en gemensam kunskap om hur mål kan formuleras så att åtgärdsprogrammen blir ett effektivt verktyg i skolans arbete med elever i behov av särskilt stöd.</p> <p>Skolinspektionen bedömer att skolan måste se över de dokument som finns och tillse att de följer de krav som förordningen ställer. Stöd för hur åtgärdsprogram kan upprättas finns i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2008:25).</p> |

**1.5.4 Skolans individuella program förbereder först och främst eleven för studier på ett nationellt eller specialutformat program och följer en fastställd plan.**

| Skolform      | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|---------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola | X                                                   |                 |

## 2 Normer och värden

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling.

### 2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

#### Bedömningspunkter

##### 2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    | X                                                   |                 |
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

##### 2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    | X                                                   |                 |
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

##### 2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    |                                                     | X               |
| Gymnasiesärskola |                                                     | X               |

#### Motivering

Den handlingsplan angående kränkande särbehandling samt konflikter vid Sandbackaskolan som Skolinspektionen granskat har skolan utarbetat utifrån kraven i lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling. Denna lag har upphört och från och med den 1 januari 2009 regleras skyldigheten att utarbeta årliga planer mot kränkande behandling och diskriminering i 14 a kapitlet skollagen samt i diskrimineringslagen. Skolinspektionen utövar tillsyn av att skolan följer bestämmelserna i skollagen. Diskrimineringsombudsmannen har tillsyn över diskrimineringslagen.

Tillsynen visar att skolan vid tillfället för tillsyn inte har upprättat en årlig plan mot kränkande behandling i enlighet med kraven i skollagen. Detta måste åtgärdas.

### 3 Ledning och kvalitetsarbete

Inom detta granskningsområde behandlas tillgång till utbildning samt verksamhetens ledning och personal och hur skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Den regelbundna tillsynen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

#### 3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

##### Bedömningspunkter

**3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och den erbjudna undervisningstiden kan redovisas.**

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    | X                                                   |                 |
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

**3.1.2 Skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna**

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    | X                                                   |                 |
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

**3.1.3 Skolans specialutformade program uppfyller författningarnas krav.**

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    | X                                                   |                 |
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

**3.1.4 Skolans lokala kurser uppfyller författningarnas krav.**

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    |                                                     | X               |
| Gymnasiesärskola |                                                     | X               |

| Motivering                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Enligt 2 kap. 14 § gymnasieförordningen ska en lokalt utformad kurs ge kunskaper i ett eller flera ämnen inom ett bestämt kunskapsområde och svara mot sådana behov som inte tillgodoses genom en nationellt fastställd kursplan.</p> <p>Vid Sandbackaskolan erbjuds ett antal lokala kurser. Vid tillsynen av gymnasieskolan framkommer att närvaro i undervisningen anges som kriterium för betyg i en kurs och att ett antal poäng skiljer ett betygssteg från ett annat.</p> <p>Skolinspektionen bedömer att de ovan angivna betygskriterierna inte preciserar vilka kunskapskvaliteter som krävs för att nå ett visst betygssteg och att kommunen därför måste försäkra sig om att de lokala kurserna motsvarar författningarnas krav.</p> <p>Enligt 7 kap. 4 § gymnasiesärskoleförordningen ska det finnas betygskriterier för alla kurser som får finnas i gymnasiesärskolan.</p> <p>Skolinspektionen har fått ta del av ett antal lokala kurser där inga betygskriterier finns fastställda. Detta måste åtgärdas.</p> |

### 3.1.5 Skolans lokala inriktningar uppfyller författningarnas krav.

| Skolform      | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|---------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola |                                                     |                 |

| Motivering                                   |
|----------------------------------------------|
| Gymnasieskolan har inga lokala inriktningar. |

### 3.1.6 Skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering och förberedelse för arbete, boende och fritid i vuxenlivet.

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    | X                                                   |                 |
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

### 3.1.7 Utbildningen är avgiftsfri för eleverna med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna.

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    | X                                                   |                 |
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

**3.1.8 Ungdomar tas emot i enlighet med författningarna.**

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

**3.1.9 Kommunen erbjuder elever inom gymnasiesärskolan ett urval av olika program och antalet platser på programmen anpassas med hänsyn till elevernas önskemål.**

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

**3.2 Personalens utbildning****Bedömningspunkter****3.2.1 Skolans lärare/pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.**

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    | X                                                   |                 |
| Gymnasiesärskola |                                                     | X               |

**Motivering**

Enligt 2 kap. 3 § skollagen är kommuner skyldiga att för undervisningen använda lärare som har en utbildning avsedd för den undervisning de i huvudsak ska bedriva.

I Sandbackaskolan finns lärare som undervisar i kurser och som inte har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Detta måste skolan åtgärda.

**3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.**

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    | X                                                   |                 |
| Gymnasiesärskola | X                                                   |                 |

### 3.3 Rektors ansvar

#### Bedömningspunkter

**3.3.1 Rektor håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att utbildningen/verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.**

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    |                                                     | X               |
| Gymnasiesärskola |                                                     | X               |

| Motivering                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Enligt 2 kap. 2 § skollagen ska rektorn hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och särskilt verka för att utbildningen utvecklas. Enligt läroplanen har rektorn som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de riksgiltiga målen och att resultat följs upp och utvärderas.</p> <p>Sandbackaskolans rektorer håller sig förtrogna med det dagliga arbetet. Rektorn som ansvarar för elevhälsan träffar regelbundet de personer som ingår i denna. Resultat från dessa träffar dokumenteras vilket Skolinspektionen ser positivt på. Lärarna följer elevernas kunskapsresultat men någon samlad bild av gymnasieskolans och gymnasiesärskolans resultat på skolnivå framkommer inte. Det görs inte heller systematiska uppföljningar och analyser av skolans samlade kunskapsresultat.</p> <p>Skolinspektionen bedömer att skolans rektorer håller sig förtrogna med det dagliga arbetet men att de måste ta ett tydligt pedagogiskt ledningsansvar för att resultaten på skolnivå följs upp, utvärderas och analyseras inom ramen för skolans kvalitetsarbete.</p> <p>Enligt 2 kap. 2 § skollagen ska det för ledningen av utbildningen i skolorna finnas en rektor. Detta innebär att en elev endast kan ha en rektor och rektor får inte delegera de beslut som skolförfattningarna anger att rektor ska fatta. Enligt 1 kap. 1 § grundskoleförordningen ska den som har det ledningsansvar som enligt 2 kap. 2 § skollagen vilar på rektorn också benämnas rektor.</p> <p>På Sandbackaskolan finns tre rektorer varav en har ett övergripande ansvar för verksamheterna. Rektorerna har uppdelade ansvarsområden. En av rektorerna ansvarar för elevhälsans arbete vilket bland annat innefattar ansvar för elevvårdskonferenser. Vid intervjuer framkommer att det finns en osäkerhet, bland såväl elever som lärare, vem som egentligen är elevernas rektor beroende på vilket ärende det gäller. Vid intervjuer framkommer också att två av rektorerna ofta benämns biträdande rektorer.</p> <p>Eftersom rektorsfunktionen inte kan delas i förhållande till den enskilde eleven</p> |

bedömer Skolinspektionen att skolan måste tillse att ansvarsfördelningen mellan de tre rektorerna blir tydlig, så att eleverna vet vem som är deras rektor.

Skolans uppdrag är, enligt läroplanen för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitt 1.2 Gemensamma uppgifter för de frivilliga skolformerna att förmedla kunskaper vilket förutsätter en aktiv diskussion i den enskilda skolan om bland annat kunskapsbegrepp och om hur kunskapsutveckling sker.

I de olika ämneslagen på Sandbackaskolan förs pedagogiska diskussioner. De diskussioner som förekommer är oftast av spontan karaktär och initierade av skolans lärare. Någon arena för regelbundna pedagogiska diskussioner initierad av rektorn finns inte. Det framkommer att rektorerna inte hinner besöka sina verksamheter regelbundet och att tid upptas till stor del av administrativa arbetsuppgifter. Sammantaget påverkar detta rektorernas uppdrag att verka som pedagogiska ledare.

Skolinspektionen bedömer att skolans rektorer tydligt bör ta det pedagogiska ledningsansvaret och tillse att forum för pedagogiska diskussioner skapas.

### 3.3.2 Rektor fattar beslut enligt bestämmelserna.

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    |                                                     | X               |
| Gymnasiesärskola |                                                     | X               |

#### Motivering

Enligt 2 kap. 1 § skollagen ska varje kommun som styrelse för sitt offentliga skolväsende utse en eller flera nämnder. För en sådan nämnd gäller vad som är föreskrivet om nämnder i kommunallagen.

I Arvidsjaurs kommun finns en delegering av beslutanderätt för kommunstyrelsen där kommunchefen är föredragande i ärenden inför utbildnings- och näringslivsutskottet. Enligt den delegationsordning som Skolinspektionen fått ta del av framgår inte vilka beslut gymnasieskolans och gymnasiesärskolans rektor ska ta. Det finns därmed en otydlighet, vilket intervjuer också bekräftar, i ansvarsfördelningen mellan kommunchef och med den rektor på skolan som har ett övergripande ansvar. Det finns också en risk att rektorerna fattar beslut utan delegation.

Skolinspektionen bedömer att kommunen måste tillse att ansvarsfördelningen mellan kommunchefen och den rektor som har ett övergripande ansvar tydliggörs.

Enligt 5 kap. 5 § skollagen är varje kommun skyldig att erbjuda gymnasieutbildning på nationella program. Erbjudandet ska omfatta ett allsidigt urval av de nationella programmen och ska avse utbildning som anordnas inom kommunen

eller i en annan kommun eller ett landsting i enlighet med samverkansavtal.

Arvidsjaurs kommun har ett samverkansavtal med Malå och Sorsele kommuner. Enligt detta avtal ska eleverna från Malå och Sorsele jämföras med sökande från Arvidsjaurs kommun till de program/inriktningar som erbjuds vid gymnasieskolan i Arvidsjaur. Avtalet anger också vilka nationella och specialutformade program som Arvidsjaurs kommun ansvarar för.

Förutom att reglera kommunernas samverkan vid erbjudandet av gymnasieutbildning innehåller avtalet även samverkan av annat slag, nämligen om själva genomförandet av utbildningen. Denna samverkan innebär att kommunerna tillhandahåller tjänster, bland annat lärartjänster, till varandra. Malå och Sorsele kommuner ansvarar för lokaler, pedagoger, läromedel och övrig utrustning för hela årskurs 1 för egna elever inom samhällsvetenskaps- och naturvetenskapsprogrammen. För eleverna på yrkesprogrammen genomförs karaktärsämnen i Arvidsjaur medan kärnämnen genomförs i Malå och Sorsele, förutom på fordonsprogrammets inriktning transport där all undervisning genomförs i Arvidsjaur. Det är således frågan om en samverkan som förutsätter ett entreprenadförhållande mellan kommunerna.

Enligt lagen om entreprenadförhållanden inom skolan får en kommun sluta avtal med en enskild fysisk eller juridisk person om att denne ska bedriva viss undervisning inom gymnasieskolan. Av detta följer att en kommun endast får anlita enskilda och juridiska personer som entreprenörer inom gymnasieskolan. Härmed utesluts offentligt rättsliga personer som exempelvis statliga myndigheter och andra kommuner eller landsting.

Arvidsjaurs kommun bedriver visserligen, via ett samverkansavtal med Malå och Sorsele kommuner, utbildning på nationella och specialutformade program. Skolinspektionen bedömer att utbildningen bedrivs delvis på ett sätt som saknar stöd i gällande bestämmelser. Arvidsjaurs kommun är huvudman för utbildningen men använder sig av lärare som är anställda i en annan kommun. Vidare utför lärare som är anställda av Malå och Sorsele kommuner myndighetsutövning åt en annan huvudman genom att de betygssätter eleverna i kärnämneskurserna.

Enligt 5 kap. 4 § skollagen framgår att ett individuellt program först och främst ska förbereda eleverna för studier på ett nationellt program eller ett specialutformat program. Utbildningen ska bedrivas i en omfattning som motsvarar heltidsstudier.

Alla elever på Sandbackaskolans individuella program har praktik två och en halv dag per vecka. Det finns inte någon elev som går på ett programinriktat individuellt program.

Skolinspektionen bedömer det viktigt att skolan är uppmärksam på programets syfte och att de individuella lösningar som görs verkligen möter elevers speciella utbildningsbehov.

### 3.4 Kvalitetsarbete

#### Bedömningspunkter

**3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen.**

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    |                                                     | X               |
| Gymnasiesärskola |                                                     | X               |

| Motivering                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>Enligt läroplanen för de frivilliga skolformerna, Lpf 94, avsnitt 1.2 måste skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Den dagliga pedagogiska ledningen av skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att skolan utvecklas kvalitativt. För att en skola ska utvecklas måste den fortlöpande ifrågasätta sina undervisningsmål och arbetsformer, utvärdera sina resultat och pröva nya metoder.</p> <p>Lärarna vid Sandbackaskolan följer elevernas kunskapsutveckling i sina kurser och dokumenterar deras kunskapsresultat. Dessa dokumentationer utgör underlag vid bedömning och betygssättning och vid utvecklingssamtal. Skolans elevvårdsarbete dokumenteras och skolans ansvarige rektor har god kontroll på hur det går för elever i behov av särskilt stöd. Skolan har upprättat en lokal arbetsplan för kalenderåret 2008 som är gemensam för gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och vuxenutbildningen. Vid vårterminens slut utvärderas, enligt intervjuer, målen i den lokala arbetsplanen och utvärderingen redovisas skriftligt och sammanställs av skolans rektorer. Dessa uppföljningar och dokumentationer utgör till viss del underlag för skolans kvalitetsarbete. Dock finns inte någon övergripande systematik på skolnivå för att dokumentera, följa upp, utvärdera och analysera skolans arbete och resultat.</p> <p>Skolinspektionen bedömer att rektorn måste ta ett tydligt pedagogiskt ledningsansvar för skolans kvalitetsarbete och skapa system för att kunna vidta lämpliga åtgärder för högre måluppfyllelse. Vidare bör även möjlighet ges till reflektion och diskussion om verksamhetens resultat och måluppfyllelse.</p> |

20 (20)

### 3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

| Skolform         | Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen | Åtgärder behövs |
|------------------|-----------------------------------------------------|-----------------|
| Gymnasieskola    |                                                     | X               |
| Gymnasiesärskola |                                                     | X               |

#### Motivering

Enligt 1 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska varje skola som ingår i det offentliga skolväsendet årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Enligt 3 § förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska kvalitetsredovisningen innehålla en bedömning av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas. Arbetet med kvalitetsredovisningen ska främja kvalitetsarbetet och den skriftliga kvalitetsredovisningen ska vara ett verktyg för att regelbundet stämma av hur långt verksamheten kommit i det löpande arbetet.

I Sandbackaskolan görs utvärderingar till viss del, se 3.4.1. Dock upprättas inte någon kvalitetsredovisning.

Skolinspektionen bedömer att skolan måste upprätta en kvalitetsredovisning i enlighet med förordningen. Stöd för hur kvalitetsredovisningar kan upprättas finns i Skolverkets allmänna råd (SKOLFS 2006:18) om kvalitetsredovisning.

2009- 09-28 Umeå

Ewa Lindberg

Solweig Bäckman